

Na podlagi 9., 10., 11. in 12. člena zakona o zdravstvenem varstvu rastlin (Uradni list RS, št. 45/01) izdaja minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

O D R E D B O

o ukrepih za preprečevanje širjenja in zatiranje šarke, ki jo povzroča virus Plum pox virus

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

(vsebina)

Ta odredba predpisuje posebej nadzorovano območje za šarko, ki jo povzroča virus Plum pox virus (v nadaljnjem besedilu: šarka), ugotavljanje zdravstvenega stanja gostiteljskih rastlin na ogroženem območju in dolžnosti imetnikov, fitosanitarne ukrepe za preprečevanje širjenja in zatiranje šarke, prijavo pridelave gostiteljskih rastlin za sajenje, vlogo za izjemno dovoljenje in odškodnino, letni program sistematičnega nadzora ter vodenje evidence o obsegu ugotovljene okužbe.

2. člen

(izrazi)

Izrazi, uporabljeni v tej odredbi, pomenijo:

- drevesnica je mesto pridelave in dodelave gostiteljskih rastlin za saditev;
- matični nasad je nasad gostiteljskih rastlin za pridelovanje rastlin za saditev, ki še niso posajene, a so namenjene saditvi (cepičev in podlag);
- rastna doba je obdobje aktivne rasti gostiteljskih rastlin na posameznem območju;
- leto je koledarsko leto (365 dni);
- posebno nadzorovano območje je območje, na katerem so gostiteljske rastline in drugi nadzorovani predmeti podvrženi fitosanitarnim ukrepom, z namenom preprečevanja vnosa oziroma širjenja šarke;
- ogroženo območje je del posebno nadzorovanega območja, na katerem bi šarka povzročila gospodarsko pomembno škodo;
- varovalni pas je območje, ki obdaja drevesnico, matični nasad oziroma neokuženo mesto ali enoto pridelave gostiteljskih rastlin za saditev, v katerem se izvajajo ukrepi z namenom preprečevanja širjenja šarke;
- neokuženo mesto pridelave je mesto pridelave gostiteljskih rastlin za saditev, na katerem šarka ni navzoča, kar je bilo uradno dokazano s sistematičnim nadzorom in na katerem se tako stanje tudi vzdržuje;
- neokužena enota pridelave je drevesnica ali matični nasad oziroma njihov zaključen del, ki ima status neokuženega mesta pridelave.

3. člen

(gostiteljske rastline)

Navzočnost šarke se ugotavlja na rastlinah naslednjih vrst *Prunus* L. (v nadaljnjem besedilu: gostiteljske rastline):

– sadne vrste: breskev in nektarina (*Prunus persica* (L.) Batsch), marelica (*Prunus armeniaca* L.), mirabolana (*Prunus cerasifera* Ehrh.), cibora (*Prunus domestica* ssp. *insititia* (L.) C.K. Schneid.), mandljevec (*Prunus domestica* ssp. *italica* (Borkh.) Hegi.), sliva in češplja (*Prunus domestica* ssp. *domestica* L.);

– ostale vrste: črni trn (*Prunus spinosa* L.), rešeljika (*Prunus mahaleb*), čremsa (*Prunus padus*), *Prunus amygdalus* Batsch, *Prunus blireiana* Andre, *Prunus brigantina* Vill., *Prunus cistena* Hansen, *Prunus curdica* Fenzl in Fritsch., *Prunus glandulosa* Thunb., *Prunus holosericea* Batal., *Prunus hortulana* Bailey, *Prunus japonica* Thunb., *Prunus mandshurica* (Maxim.) Koehne, *Prunus maritima* Marsh., *Prunus mume* Sieb in Zucc., *Prunus nigra* Ait., *Prunus salicina* L., *Prunus sibirica* L., *Prunus simonii* Carr., *Prunus tomentosa* Thunb., *Prunus triloba* Lindl. in druge vrste *Prunus* L., ki so občutljive na šarko.

4. člen

(posebno nadzorovano območje)

Na območju Republike Slovenije so posebno nadzorovana območja za šarko ogrožena območja iz 5. člena te odredbe ter vse drevesnice in matični nasadi s pripadajočimi varovalnimi pasovi.

Drevesnica oziroma matični nasad se šteje kot neokuženo mesto ali enota pridelave, če se nadzoruje v skladu s 6. členom te odredbe.

5. člen

(ogrožena območja)

Ogrožena območja so:

- Občina Vipava znotraj linije Log pri Vipavi – Stari grad pri Vipavi – cerkev Gradišče pri Vipavi – odcep za Manče na cesti Vipava – Podnanos – cerkev Slap pri Vipavi – Poreče – do izhodišča;
- v Občini Nova Gorica znotraj linije MIP-cerkev Loke – cerkev Šmihel – cerkev Šempas – Hrastov hrib (vrh) – Široki hrib (vrh) – do izhodišča;
- Občina Miren-Kostanjevica in Šempeter-Vrtojba znotraj linije od sečišča državne meje in železnice v Šempetru pri Gorici – državna meja z Italijo do mejnega prehoda Miren – Mirenski grad – vrh Cerje – vrh V. Medvejšče – zaselek Špacapani – cerkev Bilje – cerkev Vrtojba – do izhodišča;
- Občina Moravske Toplice znotraj linije Moravci – Tešanovci – Vučja Gomila – Selo – Fokovci – Andrejci – Sebeborci – Martjanci – Moravci.

6. člen

(sistematični nadzor)

Sistematični nadzor obsega načrtovano sistematično ugotavljanje zdravstvenega stanja in vzorčenje gostiteljskih rastlin v skladu z 9. členom te odredbe in z letnim programom iz 20. člena te odredbe ter odrejanje ukrepov v primeru potrjene okužbe s

šarko v skladu s to odredbo.
Sistematični nadzor se izvaja na ogroženih območjih oziroma na vseh neokuženih mestih oziroma enotah pridelave ter v pripadajočih varovalnih pasovih.

II. UGOTAVLJANJE ZDRAVSTVENEGA STANJA

7. člen

(drevesnice in matični nasadi)

Drevesnice in matični nasadi gostiteljskih rastlin ter njihov varovalni pas ne smejo biti okuženi s šarko.

V okviru sistematičnega nadzora pooblaščeni izvajalci javne službe zdravstvenega varstva rastlin in izvajalci javne gozdarske službe (v nadaljnjem besedilu: izvajalci javne službe) oziroma fitosanitarni in gozdarski inšpektorji (v nadaljnjem besedilu: inšpektorji) najmanj enkrat letno odvzamejo vzorce za testiranje na navzočnost šarke:

- v drevesnicah po 1 vzorec na 100 sadik in po 1 vzorec na 1000 podlag vsake vrste;
- v matičnih nasadih en vzorec od vsake gostiteljske rastline.

8. člen

(varovalni pas)

Za drevesnice in matične nasade je obvezen 1000 m širok varovalni pas.

Varovalni pas iz prejšnjega odstavka nadzoruje inšpektor v rastni dobi pred zasaditvijo in po zasaditvi drevesnice oziroma matičnega nasada v skladu z 9. členom te odredbe, in sicer vsaj prvih 250 m varovalnega pasu vsaj enkrat v rastni dobi.

9. člen

(zdravstveni pregledi gostiteljskih rastlin in laboratorijsko testiranje)

Zdravstveni pregledi gostiteljskih rastlin se opravljajo vizualno. Če pri vizualnem zdravstvenem pregledu gostiteljskih rastlin inšpektor ali izvajalec javne službe posumi, da gre za okužbo s šarko, odvzame vzorce rastlin in jih pošlje na testiranje v pooblaščeni laboratorij. Stroške odvzema in laboratorijskega testiranja drevesnic in matičnih nasadov nosi imetnik gostiteljskih rastlin.

Gostiteljska rastlina se šteje za okuženo, če je rezultat laboratorijskega testiranja pozitiven.

10. člen

(znamenja okužbe)

Na okužbo s šarko se sumi, če so na gostiteljskih rastlinah vidna katera od naslednjih znamenj:

- na listih cele rastline ali posameznih vej se pojavljajo svetlejšje lise ali kolobarji

(šare);

- na plodovih se pojavljajo razbarvane pege na gladki površini do značilno razbarvane nagubane površine s polkrožnimi oziroma obročkastimi brazdami; plodovi pogosto predčasno odpadejo, ne dozori in so trpkega okusa;
- na koščicah okuženih gostiteljskih rastlin, zlasti marelic, se pojavljajo svetlo obrobljene pege ali kolobarji;
- na cvetovih breskev se pojavijo lise na venčnih listih.

11. člen

(dolžnosti imetnikov)

Imetniki neokuženih mest oziroma enot pridelave ter imetniki zemljišč na ogroženem območju in v varovalnih pasovih, kjer rastejo gostiteljske rastline, so dolžni rastline med rastno dobo redno zdravstveno pregledovati, zatirati listne uši in ob sumu, da so gostiteljske rastline okužene s šarko, takoj obvestiti fitosanitarno ali gozdarsko inšpekcijo.

Imetniki neokuženih mest oziroma enot pridelave morajo voditi evidenco zatiranja listnih uši.

Če se ob zdravstvenem pregledu ugotovi, da so bolezenska znamenja že dalj časa navzoča, se šteje, da imetnik ni izvršil vseh predpisanih ukrepov po tej odredbi.

V varovalnem pasu matičnih nasadov na ogroženem območju novo sajenje gostiteljskih rastlin ni dovoljeno.

Gostiteljske rastline iz prejšnjega odstavka je treba uničiti v skladu z 12. členom te odredbe.

Ne glede na določbo četrtega odstavka tega člena lahko Uprava Republike Slovenije za varstvo rastlin in semenarstvo (v nadaljnjem besedilu: uprava) izjemoma dovoli novo sajenje gostiteljskih rastlin iz drevesnic, preverjenih v skladu s 7. členom te odredbe.

III. UKREPI ZA PREPREČEVANJE ŠIRJENJA IN ZATIRANJE

12. člen

(uničenje okuženih gostiteljskih rastlin)

Uničenje dreves gostiteljskih rastlin pomeni odžaganje debla drevesa in premaz štora z neselektivnim sistemičnim herbicidom ali olupljenje debla in premaz z neselektivnim sistemičnim herbicidom. Premazane štore je dovoljeno odstraniti šele po tridesetih dneh od uničenja.

Sadike in druge manjše gostiteljske rastline se lahko namesto rezanja v celoti poškropi z neselektivnim sistemičnim herbicidom. Če škropljenje zaradi okoliških rastlin ni dopustno, je treba gostiteljske rastline izkopati.

Ponovno odgnale koreninske izrastke je treba uničiti z neselektivnim sistemičnim herbicidom.

13. člen

(okužbe v drevesnici)

V primeru okužbe rastlin v drevesnici s šarko inšpektor odredi naslednje ukrepe:

- uničenje okuženih gostiteljskih rastlin;
- prepoved ponovnega sajenja gostiteljskih rastlin za saditev na isti lokaciji za takratno in naslednjo rasto dobo od izvedbe ukrepa iz prejšnje alinee;
- zatiranje listnih uši;
- izvajanje dodatnih fitosanitarnih ukrepov.

Za okužene gostiteljske rastline iz prejšnjega odstavka se štejejo cepiči iz istega matičnega nasada oziroma sadike iste sorte oziroma istega izvora.

V primeru, da inšpektor odredi uničenje le dela drevesnice, lahko uprava izjemoma dovoli prodajo preostalih gostiteljskih rastlin za saditev, če:

- so bile okužene rastline uničene,
- v drevesnici ni bilo listnih uši oziroma evidenca dokazuje redno zatiranje,
- da je zagotovljena sledljivost izvora rastlin,
- je z laboratorijskim testom potrjeno, da preostale rastline niso okužene s šarko,
- ni bilo druge nevarnosti za širjenje šarke.

V drevesnicah, kjer okužba s šarko ni ugotovljena, ugotovljeni pa so viri okužbe v varovalnem pasu drevesnice, uprava izjemoma dovoli prodajo gostiteljskih rastlin za saditev, če:

- so bile okužene rastline uničene,
- v drevesnici ni bilo listnih uši oziroma evidenca dokazuje redno zatiranje,
- je z laboratorijskim testom potrjeno, da rastline niso okužene s šarko,
- ni bilo druge nevarnosti za širjenje šarke.

Inšpektor preverja izpolnjevanje pogojev iz prve in druge alinee tretjega odstavka tega člena in prve in druge alinee prejšnjega odstavka.

14. člen

(okužbe v matičnem nasadu)

V primeru okužbe rastlin v matičnem nasadu s šarko inšpektor odredi naslednje ukrepe:

- uničenje okuženih matičnih rastlin in dreves v njihovi neposredni soseščini;
- prepoved rezanja podlag ali cepičev, dokler se na podlagi vizualnih zdravstvenih pregledov in testiranja posameznih matičnih dreves v vsaj dveh zaporednih rastnih dobah ne dokaže odsotnost okužbe;
- izvajanje dodatnih fitosanitarnih ukrepov.

Ne glede na določbo prve alinee prejšnjega odstavka inšpektor v primeru okužbe matičnega nasada, ki ni na ogroženem območju, na željo imetnika ne odredi uničenja matičnih dreves, vendar mu prepove rezanje podlag ali cepičev in predlaga izbris matičnih dreves iz registra.

Ne glede na določbo druge alinee prvega odstavka tega člena lahko uprava izjemoma dovoli rezanje podlag ali cepičev zdravih matičnih rastlin, če:

- so bile okužene rastline uničene,
- ni bilo listnih uši oziroma evidenca dokazuje redno zatiranje in
- je z laboratorijskim testom potrjeno, da rastline v dveh zaporednih rastnih dobah niso okužene s šarko,
- ni bilo druge nevarnosti za širjenje šarke.

Inšpektor preverja izpolnjevanje pogojev iz prve in druge alinee prejšnjega odstavka.

15. člen

(okuženi varovalni pas)

V primeru okužbe v varovalnem pasu drevesnice na ogroženem območju ali na drugem mestu pridelave in v varovalnem pasu matičnega nasada na ogroženem območju se izvajajo ukrepi iz 12. člena te odredbe.

V primeru okužbe v varovalnem pasu matičnega nasada, ki ni na ogroženem območju, se izvajajo ukrepi iz 12. člena te odredbe le, če so strokovno upravičeni.

Imetniku, pri katerem je bila ugotovljena okužba s šarko v varovalnem pasu matičnega nasada na ogroženem območju, inšpektor dovoli rez podlag ali cepičev, če:

- so bile okužene rastline pravočasno uničene,
- ni bilo listnih uši oziroma evidenca dokazuje redno zatiranje in
- je z laboratorijskim testom potrjeno, da rastline v dveh zaporednih rastnih dobah niso okužene s šarko.

Ne glede na določbe prejšnjega odstavka lahko uprava izjemoma dovoli rez cepičev v skladu z 22. členom te odredbe.

16. člen

(okužba v vrtovih in nasadih na ogroženem območju)

V primeru laboratorijsko potrjene okužbe v nasadih ali vrtovih na ogroženem območju inšpektor odredi naslednje ukrepe:

- uničenje posameznih okuženih gostiteljskih rastlin, če je okuženih manj kot 5% gostiteljskih rastlin;
- uničenje vseh gostiteljskih rastlin, če je okuženih več kot 5% gostiteljskih rastlin.

V primeru iz prve alineje prejšnjega odstavka mora imetnik posebno skrbno spremljati zdravstveno stanje ostalih gostiteljskih rastlin.

V primeru iz prvega odstavka tega člena inšpektor nadzira izvajanje predpisanih ukrepov in preverja zdravstveno stanje gostiteljskih rastlin v polmeru 1000 m od mesta ugotovljene okužbe, vendar največ do meje varovalnega pasu.

IV. PRIJAVA PRIDELAVE IN VLOGA ZA IZJEMNO DOVOLJENJE

17. člen

(neokužena mesta in enote pridelave)

Pridelovalec gostiteljskih rastlin za saditev prijavi lokacijo drevesnice ali matičnega nasada pristojni fitosanitarni ali gozdarski inšpekciji do 31. marca v letu, ki je predhodno letu zasaditve, v skladu s predpisi, ki urejajo registracijo pridelovalcev določenih rastlin za namene zdravstvenega varstva rastlin. Inšpektor dovoli sajenje, če obstoječe gostiteljske rastline na predvideni lokaciji in v varovalnem pasu niso okužene s šarko oziroma če je imetnik izvršil vse odrejene ukrepe.

Imetnik lahko vloži prijavo iz prejšnjega odstavka po preteku tekoče rastne dobe od odrejene prepovedi iz druge alineje prvega odstavka 13. člena te odredbe.

Imetnik, ki namerava uporabljati nasad kot matični nasad, mora takšen nasad prijaviti do 31. marca v letu, ki je dve leti pred začetkom uporabe cepičev oziroma drugih delov rastlin za saditev. Inšpektor dovoli rabo matičnega nasada le, če nasad in varovalni pas okoli njega nista okužena s šarko.

18. člen

(nadomestna lokacija)

Pridelovalec gostiteljskih rastlin za saditev, ki je prijavil lokacijo drevesnice ali matičnega nasada pristojni inšpekciji v roku iz prvega odstavka 17. člena te odredbe, vendar je bila na prijavljeni lokaciji ugotovljena okužba s šarko, ki je ni mogoče izkoreniniti, lahko vloži prijavo nadomestne lokacije do 31. marca v letu zasaditve.

Inšpektor dovoli sajenje na nadomestni lokaciji, če je v teku rastne dobe še mogoče preveriti sum na šarko oziroma če v varovalnem pasu nove lokacije ni gostiteljskih rastlin.

19. člen

(izjemno dovoljenje)

Za izdajo izjemnega dovoljenja iz šestega odstavka 11. člena, tretjega in četrtega odstavka 13. člena, tretjega odstavka 14. člena ter četrtega odstavka 15. člena te odredbe imetnik vloži na upravo vlogo, v kateri navede osnovne podatke o vrsti pridelave in razlogih za izjemno dovoljenje.

Vlogi iz prejšnjega odstavka imetnik priloži naslednje dokumente:

- kopijo letne prijave pridelave vključno z načrtom pridelave, v katerem označi mesto oziroma mesta okužbe,
- analize izvide testiranja na šarko,
- odločbo oziroma odločbe inšpektorja o odrejenih ukrepih,
- zapisnik oziroma zapisnike inšpektorja o izvršenih ukrepih.

Uprava lahko zaradi razjasnitve nastalega primera zahteva od imetnika ali inšpektorja dodatne potrebne podatke.

V. EVIDENCE, LETNI PROGRAM IN ODŠKODNINA

20. člen

(evidence in letni program)

Uprava vodi evidenco o obsegu ugotovljene okužbe s šarko in o okuženih mestih oziroma enotah pridelave ter o izdanih dovoljenjih iz te odredbe na podlagi lastnih podatkov in podatkov, ki jih zagotavlja fitosanitarna in gozdarska inšpekcija ter izvajalci javne službe.

Fitosanitarna in gozdarska inšpekcija redno zagotavlja podatke iz 6., 9., 13., 14., 15. in 16. člena te odredbe vsaj glede na čas, lokacijo in imetnika, po enotah pridelave.

Na podlagi raziskovalnih spoznanj, statističnih načel in biologije šarke uprava z odločbo odobri letni program sistematičnega nadzora, ki ga predloži koordinator nadzora. Program določa zlasti: število, izvor, način in čas zbiranja vzorcev za ugotavljanje zdravstvenega stanja gostiteljskih rastlin oziroma okužb s šarko.

21. člen

(odškodnina)

Stroške uničenja gostiteljskih rastlin po tej odredbi nosi imetnik gostiteljskih rastlin. Imetnik gostiteljskih rastlin je upravičen do odškodnine za uničene rastline, če je izvedel vse predpisane ukrepe.

Za uveljavljanje odškodnine iz prejšnjega odstavka vloži imetnik gostiteljskih rastlin na upravo vlogo, v kateri navede osnovne podatke o rastlinah, ki so bile uničene, in osebne podatke, ki omogočajo identifikacijo imetnika, ter davčno številko.

Vlogi iz prejšnjega odstavka imetnik gostiteljskih rastlin priloži naslednje dokumente:

- odločbo oziroma odločbe fitosanitarnega inšpektorja o uničenju,
- zapisnik oziroma zapisnike fitosanitarnega inšpektorja o izvršenem uničenju,
- številko žiro računa ali številko tekočega računa ali številko hranilne knjižice in naziv banke.

Uprava lahko zaradi razjasnitve nastalega primera zahteva od imetnika ali inšpektorja dodatne potrebne podatke.

22. člen

(izjeme)

Zaradi raziskovalnih ali znanstvenih razlogov in žlahtnenja lahko uprava dovoli odstopanje od ukrepov iz te odredbe, pod pogojem, da se izvedejo vsi ukrepi, ki zagotavljajo nadzor nad šarko in preprečujejo njeno širjenje, v skladu s predpisi, ki urejajo vnos in premeščanje škodljivih organizmov za znanstvene namene.

Uprava lahko dovoli odstopanje od ukrepov iz te odredbe tudi v drugih primerih, če so strokovno upravičeni in če ni nevarnosti za širjenje škodljivih organizmov.

Uprava lahko zaradi preverjanja, da ni nevarnosti širjenja šarke v primerih iz prejšnjega odstavka in iz 19. člena te odredbe, zahteva strokovno mnenje oziroma dodatno testiranje gostiteljskih rastlin.

23. člen

(pristojnost)

Izvajanje te odredbe zagotavlja Uprava Republike Slovenije za varstvo rastlin in semenarstvo.

Inšpekcijski nadzor izvajajo fitosanitarni inšpektorji pri pridelavi kmetijskih rastlin in gozdarski inšpektorji pri pridelavi gozdnih rastlin.

VI. KONČNI DOLOČBI

24. člen

(predpis, ki preneha veljati)

Z dnem uveljavitve te odredbe preneha veljati odredba o ukrepih za preprečevanje širjenja in za zatiranje šarke, ki jo povzroča virus Plum pox potyvirus (Uradni list RS, št. 32/00, 39/00, 21/01, 45/01 – ZZVR-1 in 70/01).

25. člen

(veljavnost)

Ta odredba začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 327-01-137/2001

Ljubljana, dne 15. februarja 2002.

mag. Franc But I. r.

Minister
za kmetijstvo,
gozdarstvo in prehrano